

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Eva Kokot

Drugorazrednost lokalnih volitev
Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Eva Kokot

Mentorica:izr. prof. dr. **Alenka Krašovec**

Drugorazrednost lokalnih volitev

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Drugorazrednost lokalnih volitev

Dandanes poznamo veliko ravni volitev. Od nacionalnih, nadnacionalnih pa do lokalnih. Avtorji so jih pričeli deliti na pomembne in na manj pomembne. Za veliko volitev velja, da so manj pomembne oziroma da so v senci drugih volitev. Reif in Schmitt sta za manj pomembne označila volitve v Evropski parlament. Ugotovila sta, da so temeljne značilnosti drugorazrednih volitev: nižja volilna udeležba na lokalnih volitvah kot na parlamentarnih, da je neveljavnih glasov na lokalnih volitvah več, da stranke, ki so v koaliciji, na lokalnih volitvah dosežejo slabši rezultat ter da manjše in nove stranke dobijo na lokalnih volitvah večjo podporo. Jaz sem poskušala skozi njuno primerjavo ugotoviti katere volitve so pri nas drugorazredne. Ali so to parlamentarne ali lokalne volitve. Zraven prvih treh kriterijev po Reifu in Schmittu sem uporabila dva dejavnika, ki na izbrane kriterije vplivata in jih pojasnjujeta. Prvi dejavnik je, da so lokalne volitve manj zanimive za medije, drugi pa, da je vložek političnih strank na lokalnih volitvah manjši. Ugotovila sem, da so pri nas drugorazredne volitve lokalne volitve. To trditev sem sprejela z zadržkom, saj se pri drugem kriteriju pokaže nasproten trend. Več neveljavnih glasov je na parlamentarnih volitvah.

Ključne besede: lokalne volitve, parlamentarne volitve, drugorazrednost.

Second-class Local Elections

Nowadays we know many different levels of elections: international, national and local elections. The authors started to divide them into important and less important elections. It is well known that many elections are less important or that they are in the shadow of other elections respectively. Elections for European Parliament were considered less significant by Reif and Schmitt. They found out that fundamental characteristic of second-class elections is a much lower voter turnout in local elections than in parliamentary elections. There are more invalid votes in local elections too. Coalition parties get worse results. Smaller and new parties get a bigger support in local elections. In my research work I tried to make a comparison with that of Reif-Schmitt statement. I made an attempt to find out which elections are second-class elections in our country: parliamentary or local elections. Beside the first three Reif-Schmitt criteria I applied two factors which explain and have influence upon the factors mentioned above. The first factor is, that local elections are less interesting to Media and the second that the input of the political parties is smaller at the local elections as well. Moreover I found out that in our country local elections are second-class elections. I accepted that statement with a bit of hindrance as according to the second criterion I found a quite opposite trend. There are also more invalid votes at the parliamentary elections.

Key words: local elections, parliamentary elections, second-class elections.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	5
2	RAZISKOVALNI PROBLEM	6
3	CILJ DIPLOMSKEGA DELA.....	8
4	METODOLOŠKI NAČRT	9
5	OSREDNJI DEL	11
	5.1 Volilna udeležba.....	13
	5.2 Neveljavni glasovi.....	17
	5.3 Volilni uspeh koalicijskih strank.....	19
	5.4 Lokalne volitve so manj zanimive za medije.....	23
	5.5 Vložek političnih strank je na lokalnih volitvah manjši.....	26
6	ZAKLJUČEK.....	28
7	LITERATURA.....	30
8	PRILOGE.....	36
	Priloga A: Prikaz političnih strank, ki so v koaliciji takoj po volitvah	36
	Priloga B: Odgovori Antona Soka	36
	Priloga C: Odgovori Uroša Grudna, organizacijski sekretar stranke.....	37

KAZALO TABEL

Tabela 5.1: Volilna udeležba.....	15
Tabela 5.2: Prikaz neveljavnih glasov.....	18
Tabela 5.3: Prikaz neveljavnih glasov.....	18
Tabela 5.4: Prikaz rezultatov glasov izbranih koalicijskih strank na parlamentarnih volitvah	20
Tabela 5.5: Prikaz rezultatov glasov izbranih koalicijskih strank na lokalnih volitvah.....	21
Tabela 5.6: Prikaz ugotovitev pri primerjavi rezultatov strankarskih dosežkov na volitvah...	22
Tabela 5.7: Prikaz poročanja o volitvah.....	24

1 UVOD

Volitve so pomemben del politične participacije. Sestavni člen volitev so ljudje, kandidati in seveda mediji. Na lokalni ravni so lahko zelo zanimivi boji med kandidati, prav tako na parlamentarni ravni, kjer so bolj prisotni boji za volilne glasove med strankami.

Parlamentarne in lokalne volitve imajo veliko podobnih značilnosti, mene pa zanima ali obstajajo tudi razlike. Predvsem me zanima, ali so tudi v Sloveniji razlike v višini volilne udeležbe, v številu neveljavnih glasov med lokalnimi in parlamentarnimi volitvami ter ali je vložek koalicijskih političnih strank enak na lokalnih in na parlamentarnih volitvah. Ali lahko zaradi razlikovanj med volitvami pride do večjega oziroma manjšega zanimanja javnosti za katere od volitev. Primerjala bom značilnosti volitev v izbranih vidikih ter njihove vplive na same politične stranke, volivce in seveda medije. Torej bom poskušala ugotoviti razlike med volitvami in kako le-te pojasniti.

2 RAZISKOVALNI PROBLEM

Evans v Krašovec (2007, 12) poudarja, da je veliko teorij, za katere so volitve unikatna aktivnost, ki predstavlja trdo in hkrati živo podlago enakosti ljudi, ki se pojavi v moderni demokraciji. Volitve so tudi pomembna oblika politične participacije (Grad in drugi 1998, 25-29). V vseh demokratičnih državah so volitve osnovno orodje za uresničevanje oblasti in so znamenje demokracije (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 22).

Grad v Krašovec (2007, 12) pa pravi, da imajo volitve v sodobnih družbah osrednjo vlogo, za nekatere je tudi eden izmed glavnih elementov politične ureditve, od katerih je odvisna tudi demokratičnost politične ureditve. To se nanaša na to, da je oblast, ki je izvoljena na volitvah, legitimna in demokratična.

Ti in nekateri drugi avtorji predstavljajo oziroma pojmujejo volitve kot nekaj temeljnega, kot osrednjo institucijo. Po Katzu volitve niso samo osrednja institucija, saj imajo po njegovem mnenju veliko vlogo v samih normativnih in empiričnih teorijah moderne demokracije. Normativno gledano je pomen volitev povezan z instrumentalno vlogo, saj vsebujejo vrednote, ki podpirajo demokracijo (Krašovec 2007, 12).

Med avtorji prihaja do razhajanj, ko se prične govoriti o ravneh volitev. Tako sta Reif in Schmitt iz te osnovne ideje volitev kot osrednje institucije (Krašovec 2007, 12) razvila pojem drugorazrednih volitev. Ta ideja se je pojavila z volitvami v Evropski parlament oziroma z analizo le-teh. Izraz pa ni bil neznan, saj se je pojavljal že prej.

Za tako imenovane prvorazredne volitve veljajo volitve v nacionalni parlament (v parlamentarnem sistemu) in predsedniške volitve (v pol/predsedniškem sistemu) (Krašovec 2007, 13). Drugorazredne volitve pa naj bi bile manj pomembne volitve. To so subnacionalne ali delne volitve ter nadnacionalne volitve v Evropski parlament. Prvorazredne volitve naj bi bile torej bolj pomembne zaradi odločanja o tem, katere javne politike so prednostne (Schmitt v Krašovec 2005, 38).

Po Reifu in Schmittu (Krašovec 2007, 13) se pojem drugorazrednih volitev nanaša na pomembnost volitev. Oziroma je pomembnost povezana z volivci in njihovim vidikom ter tudi vidikom političnih strank. Reif in Schmitt sta drugorazrednost volitev poskušala dokazati predvsem na primeru volitev v Evropski parlament.

Tudi Haček (v Brezovšek in drugi 2004, 22) ugotavlja, da so lokalne volitve v veliko državah zapostavljene in podcenjene ter so tudi s strani medijev zapostavljene oziroma jih obravnavajo kot sredstvo za ugotavljanje volilnega razporeditve. Niso pa v vseh državah lokalne volitve in lokalna raven zapostavljeni. V federalnih državah, kot so Kanada, Indija, Združene države Amerike, Švica in Avstrija, je razmerje med državno in lokalno oblastjo veliko bolj uravnoteženo. Državna in lokalna vlada poskušata vlado približati ljudem. Le-ti se v takih vladah v večji meri udeležujejo in sodelujejo volitev. Nasprotno federalnim državam so unitarne države, kateri sta Francija in Japonska. V teh državah moč prihaja iz centra. Lokalne vlade pa nimajo toliko svobode pri svojem delu in so veliko bolj zapostavljene, kot lokalne vlade v federalnih državah (Riemer 2006, 246-248).

3 CILJ DIPLOMSKEGA DELA

V diplomskem delu bom poskusila vsaj delno zavrniti ali sprejeti postavljeno hipotezo. Poskusila bom dokazati, da so lokalne volitve v Sloveniji res drugorazredne, tako kot to predvidevata Reif in Schmitt za volitve v lokalne in regionalne predstavniške organe. Ta cilj bom preverjala s hipotezo in po vnaprej zastavljenih kriterijih.

4 METODOLOŠKI NAČRT

Na podlagi navedenega sem se odločila, da se bo moje raziskovanje navezovalo na koncept drugorazrednih volitev. Posebno pozornost bom namenila lokalnim volitvam v Sloveniji in vprašanju, ali so lokalne volitve res drugorazredne ali ne.

Kazalnike, po katerih bom raziskovala, se nanašajo na izpostavljene značilnosti ene izmed skupin drugorazrednih volitev, volitev v Evropski parlament, ki sta jih izpostavila Reif in Schmitt (Krašovec 2007, 13). Sama se bom osredotočila na prve tri v nadaljevanju našteje kazalnike. Po Reifu in Schmitu so značilnosti v primerjavi s prvorazrednimi volitvami naslednje:

- volilna udeležba je manjša,
- neveljavnih glasov je več,
- stranke, ki so v koaliciji, dosežejo slabši rezultat,
- manjše in nove stranke dobijo večjo podporo volivcev,
- izguba glasov je odvisna tudi od točke volilnega cikla.

Na podlagi ugotovitev navedenih tujih avtorjev pričakujem ugotovitve, navedene v hipotezi:

- Zaradi manjše volilne udeležbe in več neveljavnih glasov na lokalnih volitvah ter zaradi slabših rezultatov strank v koaliciji na lokalnih volitvah lahko lokalne volitve v Sloveniji označimo za drugorazredne.

Ti trije kazalniki so povezani z dvema dejavnikoma, ki lahko vplivata na drugorazrednost lokalnih volitev. Ta dejavnika sta:

- lokalne volitve so manj zanimive za medije,
- vložek političnih strank je na lokalnih volitvah manjši.

Da so lokalne volitve manj zanimive za medije kot parlamentarne, bom poskusila prikazati na podlagi nudenja oglasnega prostora v medijih. Vložek političnih strank pa z vidika finančnih vložkov, časa kampanje in časa predpriprav na kampanje.

Seveda še obstajajo drugi dejavniki, kot je manjša informiranost volivcev ter manj znani kandidati, ki so velikokrat šele na začetku ali na koncu svoje politične poti (Krašovec 2007, 13).

Za dokazovanje postavljene hipoteze sem se odločila, da bom uporabila prve tri našete kazalnike in dva dodatna dejavnika, ki lahko vplivata na kazalnike in jih lahko tudi pojasnjujeta. Prvi trije kazalniki se nanašajo predvsem na pogled na lokalne volitve kot drugorazredne volitve s strani volivcev in političnih strank. Z dodatnima dvema kazalnikoma pa bom še dodatno pogledala, kako politične stranke gledajo na lokalne volitve ter kakšna je odzivnost oziroma spremljanje volitev s strani medijev. Prvi dejavnik se navezuje in pojasnjuje prva dva kazalnika. Drugi dejavnik pa je tesno povezan predvsem s tretjim kazalnikom.

Za preverjanje hipoteze potrebujem podatke, na podlagi katerih bom izpeljala sklep. Do podatkov bom prišla na različne načine. Del podatkov bom pridobila z družboslovnimi intervjuji s predstavniki izbranih strank. Posegla bom tudi po raziskavah javnega mnenja in uporabila analizo uradnih statističnih podatkov. Ne bom uporabila samo te tehnike, temveč bom posegla tudi po analizi pravne podlage, saj bom analizirala Zakon o lokalnih volitvah.

Z raziskavo sem pričela že z naborom in analizo ustrezne literature ter pregledom zgodovinskega ozadja. Nadaljevala pa bom s primerjavo in ugotovitvami, ki jih bom dodatno podkrepila z ustreznimi ugotovitvami drugih avtorjev.

5 OSREDNJI DEL

Preden preidem na samo raziskavo in na preverjanje hipoteze, bom nanizala nekaj značilnosti lokalnih in nacionalnih parlamentarnih volitev drugod in v Sloveniji.

V Evropi nimamo ustaljenega enotnega vzorca volitev. Večina držav uporablja na državni ravni proporcionalni volilni sistem. Proporcionalni sistem uporabljajo v Belgiji, v Španiji, v Latviji, na Nizozemski, v Avstriji, na Poljskem, na Češkem, kjer imajo samo eno volilno enoto, enako je v Estoniji, v Litvi, v Luksemburgu, Slovaški, na Madžarskem, na Malti, v Finski, v Švedski, na Cipru, na Danskem, le da imajo dodatna pravila, kako se voli. Nemčija ima uveden proporcionalni sistem z zaprtimi listami. Tako je tudi v Grčiji, kjer imajo eno volilno enoto. Tudi v Franciji je tako. Poseben volilni sistem je na Irskem, kjer uporabljajo kvaziproporcionalni sistem. Znotraj proporcionalnih sistemov so razlike v možnosti uporabe preferenčnega glasovanja. V višini volilnih pragov in pri samem načinu glasovanja (Brezovšek in Haček 2005, 91-95). Proporcionalni volilni sistem ni razširjen samo v Evropi, ampak ga uporabljajo tudi drugod po svetu. Uporabljajo ga tudi na Japonskem (Farrell 1998, 87, 166). V Sloveniji uporabljamo proporcionalni volilni sistem s 4 odstotnim volilnim pragom in možnostjo preferenčnega glasovanja (Grad in drugi 2008, 21-23).

Tudi na lokalnih volitvah se po svetu uporabljata predvsem proporcionalni in večinski volilni sistem. Nekoč je v Evropi prevladoval na lokalnih volitvah večinski sistem, danes pa prevladuje proporcionalni. V državah, kjer so ohranili večinski sistem, se le-ta uporablja v manjših lokalnih skupnostih (Grad 1998, 87). Večinski sistem uporabljajo v Veliki Britaniji, ZDA, v Kanadi in v Franciji (Grad 2004, 75) ter v Italiji. V Švici se lahko v nekaterih občinah sami odločajo kateri volilni sistem bodo uporabljali. Podobno je v Nemčiji in v Avstriji. Volilni prag se na lokalnih volitvah praviloma ne uporablja. Izjema so Estonija, Španija in Francija, kjer ga uporabljajo (Grad 1998, 87-89).

Bistvena razlika med državami je v uporabi oziroma neuporabi obveznih glasov. Obvezno glasovanje z 18 leti imajo v Belgiji in na Cipru. Skoraj povsod v Evropski uniji in v Evropi je volilna pravica pogojena s starostjo 18 let. Take države so zraven Belgije in Cipra še Češka, Danska, Nemčija, Estonija, Grčija, Španija, Francija, Irska, Latvija, Litva, Luksemburg, Slovaška, Madžarska, Malta, Nizozemska, Avstrija, Poljska, Portugalska, Finska, Švedska, Velika Britanija in Slovenija. Zraven starostne omejitve so še drugi pogoji, kot so državljanstvo Evropske unije, stalno prebivališče v državi, kjer potekajo volitve, vpis v volilni imenik in drugo (Brezovšek in Haček 2005, 91-95).

Podobnosti med lokalnimi in parlamentarnimi volitvami v Sloveniji je veliko. Pri obeh gre za demokratično odločanje, podobna je organizacija ter enaka jamstva za uresničevanje volilne pravice. Z razvojem lokalne samouprave so se lokalne volitve zelo približale parlamentarnim. Danes so si podobne tudi po obliki, saj imajo enako organizacijsko, proceduralno in pravno podlago za uresničevanje pravne podlage. Za obe veljajo enaka pravila in načela volilnih sistemov. V ključnem pomenu pa tudi lokalne volitve in ne samo parlamentarne vplivajo na politična razmerja na državni ravni. Toliko podobnosti med lokalnimi in parlamentarnimi volitvami je tudi zaradi tega, ker so nekatere značilnosti prenesene iz sistema parlamentarnih volitev na lokalne (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 22-25).

Zraven vseh teh podobnosti je veliko točk, kjer se parlamentarne in lokalne volitve razlikujejo. Haček v Brezovšek in drugi (2004, 24) opozarja na to, da se lokalne volitve izvajajo v manjši skupnosti. Ena izmed največjih razlik je ta, da se na lokalnih volitvah uporablja tudi večinski volilni sistem, pa še ta vedno samo tam, kjer je majhno število članov občinskega sveta. V tistih z večjim številom pa se uporablja proporcionalni volilni sistem. Ko bomo govorili o lokalnih volitvah, se bom nanašala na oba volilna sistema. Torej bomo upoštevali rezultate obeh volilnih sistemov skupaj. Ob tem pa se moramo zavedati, da volilni sistemi različno vplivajo na vedenje političnih strank, kandidatov in volivcev (Brezovšek in Haček 2005, 103).

Na lokalnem nivoju se izvajajo dvojne volitve. Volitve za župana in volitve za občinske svetnike. Zaradi večje primerljivosti med nacionalnimi in lokalnimi volitvami se bom usmerila predvsem na volitve v občinski svet, saj je to telo kolektivno telo. Tudi na nacionalnih volitvah se voli kolektivno telo. Gledala bom samo 1. krog na lokalnih volitvah. Sicer pa 2. krog tako ali tako ni potreben v vseh občinah, saj kandidate izvolijo že v prvem krogu (Kontelj 2007, 5). Torej bom pri lokalnih volitvah gledala celoten prvi krog in rezultate tako proporcionalnega kot večinskega volilnega sistema. Enako bo s parlamentarnimi volitvami, saj bom gledala tudi obe mandatni listi za poslanca italijanske ali madžarske narodne skupnosti (Moja Slovenija 2008).

5.1 Volilna udeležba

Po svetu ima politična participacija različne stopnje. Po raziskavah je Slovenija visoko na lestvici med 125 državami iz vsega sveta, kjer je vključena tudi jugovzhodna in vzhodno-centralna Evropa. Podatki kažejo, da je Slovenija dosegla pri politični participaciji zelo visok indeks in sicer 9,8 od 10. S tako visokim rezultatom si deli drugo mesto z Estonijo in Latvijo iz Evrope ter še dvema drugima državama. Prehitele so jo Madžarska, Slovaška in nekatere druge. Slovenija ni dosegla indeksa 10, ker je pri svobodnem izražanju pridobila le 9 točk od 10 (Bertelsmann transformation index 2008).

Kot smo ugotovili na začetku tega poglavja, imajo države v Evropi različna pravila za dodelitev volilne pravice. Večinoma imajo pasivno volilno pravico državljani Evropske unije, ko dopolnijo 18 let. Podobno je tudi pri nas. Ugotovitve v drugih primerljivih državah z našo, kot so Češka, Madžarska, Poljska in v Slovaška, so, da je v letih 1900, 1994 in 1998 na vseh volitvah volilna udeležba na lokalnih volitvah manjša kot na parlamentarnih volitvah (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004, 42-43). Na podlagi podobnih kriterijev glede volilne pravice, pričakujem, da se ta trend kaže tudi v Sloveniji. Brezovšek (v Brezovšek in drugi 2004, 42-43) je sicer ugotovil, da je volilna udeležba na lokalnih volitvah v Sloveniji višja kot v primerljivih navedenih državah.

Ko govorimo o volilni udeležbi moramo kot prvo pogledati, kdo v Sloveniji sploh ima pasivno volilno pravico. Tudi tukaj obstajajo razlike med parlamentarnimi in lokalnimi volitvami. Na parlamentarnih volitvah lahko volijo vsi državljani, ki so umsko zdravi. Zraven vseh pogojev, ki veljajo za državne volitve, je za lokalne volitve dodan dodaten pogoj, da volivec mora praviloma daljši ali krajši čas prebivati v lokalni skupnosti, kjer želi voliti (Grad in Svete 2006, 16). Torej imajo volilno pravico za lokalne volitve vsi državljani RS, ki so na dan glasovanja dopolnili 18 let, ter tudi drugi državljani držav članic Evropske unije, ki imajo stalno prebivališče v Sloveniji. Tudi tujci imajo volilno pravico, a le tisti, ki imajo stalno prebivališče v Sloveniji (Grad in Svete 2006, 27).

Po raziskavah Stališča o lokalni demokraciji je glasovanje na lokalnih volitvah najpogostejša oblika sodelovanja pri odločanju na lokalni ravni. S to trditvijo se je strinjalo 84,1% anketiranih (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004a, 19). To potrjujejo raziskave po svetu, da je interes za politiko šibak, razprave so redke, politično znanje je povprečno zelo nizko, in zelo malo ljudi aktivneje sodeluje v politiki po glasovanju (Lau in Redlawsk 2006, 72).

Na volilno udeležbo vpliva veliko dejavnikov. Od že navedenih formalnih zadev do uvajanja novih občin in v spreminjanju velikosti občin. S tem pa so povezane tudi reforme lokalne uprave, katere naj bi negativno vplivale na volilno udeležbo na volitvah (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 30-31). To spreminjanje velikosti volilnih enot vodi v nestalne volivce (Schmitt v Krašovec 2005, 38). To lahko, po Panterju, privede do tega, da volivci ne bodo politično aktivni, saj se z novo skupnostjo ne bodo identificirali (Hafner-Fink v Krašovec 2005, 71). Pomemben je še dejavnik sočasnosti drugih volitev (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 30-31). Na manjšo volilno udeležbo vpliva tudi pomanjkanje politizacije in mobilizacije volilnega telesa ter dejstvo obveznih ali neobveznih volitev, kar je predpisano v vsaki državi posebej (Schmitt v Krašovec 2005, 45-46). Obvezne volitve imajo v Belgiji in na Cipru (Brezovšek in Haček 2005, 91-95). Pri pojasnjevanju volilne udeležbe posameznika ne smemo zanemariti političnega znanja, kompetence državljanov in odzivnosti političnih institucij ter politične pripadnosti in demografske značilnosti kot so spol in izobrazba (Hafner-Fink v Krašovec 2005, 72-77). Med dva glavna razloga za neudeležbo na volitvah pa Abstinenca navaja neodločnost in apolitičnost ter druge politične razloge (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004, 46). Pomemben vpliv ima politični sistem. Lijphart (v Farrell 1998, 159) ugotavlja, da je povprečna volilna udeležba višja v državah s proporcionalnim sistemom, kot v državah z neproporcionalnim volilnim sistemom. Razlike je za okrog 9 odstotkov.

Torej imamo dve vrsti dejavnikov, ki vplivajo na volilno udeležbo posameznika. Dejavnike na individualni ravni in na makro ravni. Dejavniki na individualni ravni so povezani z zaznavami in značilnostmi posameznikov. Dejavniki na makro ravni pa se navezujejo na družbo, politični sistem in na institucije (Hafner-Fink v Krašovec 2005, 72).

Tabela 5.1: Volilna udeležba

Volitve v državni zbor	Volilna udeležba	Lokalne volitve	Volilna udeležba
2008	63,10%	2006	58,2%
2004	60,65%	2002	72,1%
2000	70,37%	1998	57,5%
1996	73,70%	1994	61,1%
1992	85,60%		

Viri: Haček in drugi (2004, 32); Statistični urad Republike Slovenije (2007); Državna volilna komisija (2004b); Državna volilna komisija (2008b).

Zbrani podatki v Tabeli 5.1 nam kažejo, da je volilna udeležba na lokalnih volitvah nižja kot na parlamentarnih volitvah. Številke so se vrtele okrog 20% razlike. Vendar se je ta razlika znatno zmanjšala, ko je volilna udeležba na parlamentarnih volitvah padla za 3,33% ter na lokalnih narasla leta 2002. Volilna udeležba na parlamentarnih volitvah se je počasi nižala, a leto 2008 je prineslo presenetljivo povečanje le-te. Presenetljivo zato, ker sem pričakovala trend nenehnega upadanja volilnih glasov na parlamentarnih volitvah, kot se je pokazalo na začetku. To pričakovanje zavrača dejstvo, da je leta 1970 bila volilna udeležba v Švici 44 odstotna, v Združenih državah Amerike pa 54 odstotna (Jacman v Zuckerman 2008, 219). Če bi upoštevali moje pričakovanje bi bila volilna udeležba v teh državah danes, nekaj odstotna, česar pa današnji podatki ne potrjujejo.

Da je volilna udeležba na lokalnih volitvah manjša kot na parlamentarnih, navaja tudi Haček (1999, 218-219). Tega ne pripisuje toliko dejavniku drugorazrednih volitev, temveč išče vzroke v takratnih reformah lokalne samouprave oziroma v uvajanju novih občin. To tezo potrdijo ugotovitve, da so državljani precej negativno nastrojeni do sprememb velikosti občin. Haček v Brezovšek in drugi (2004, 31) navaja, da je eden izmed dejavnikov, ki vplivajo na volilno udeležbo, tudi sočasnost drugih volitev. A hkrati analize oziroma ankete pokažejo, da bi volivci šli na lokalne volitve tudi, če ne bi bile hkrati predsedniške. To potrjujejo anketiranci, ki so kar z 91,2% bili takega mnenja (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004, 42).

A vedno nižja volilna udeležba ne predstavlja strahu za različne avtorje. Nekateri so mnenja, da je nizka volilna udeležba dober znak za demokracijo. Predvsem v predpostavki, da so v takem primeru državljani zadovoljni s trenutnim stanjem ter da ne želijo nič spremeniti. Spet drugi pa so nasprotnega mnenja (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004, 46). Ti zagovarjajo dejstvo, da nizka volilna udeležba na lokalnih volitvah slabi demokratično podlago lokalne samouprave (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 29).

Ljudje so po anketnih raziskavah šli na volitve, ker je to njihova državljanska dolžnost. Takega mnenja je okrog 80% volivcev, ki so se udeležili lokalnih volitev 2002. Med razlogi, zakaj se niso udeležili volitev, pa so, da imajo dovolj politike (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004, 42-43).

Raziskave nakazujejo na to, da čim bližnji stik in sodelovanje s politiki, na političnih shodih in sodelovanje pri volilni kampanji, vodi v višjo volilno udeležbo (Zuckerman in West v Zuckerman 2008, 170).

Iz vsega navedenega ugotavljam, da je značilnost, ki sta jo izpostavila kot prvo Reif in Schmit, tudi v Sloveniji uresničena. Trditev, da je na drugorazrednih volitvah volilna udeležba manjša, se je uresničila tudi pri nas. Torej na podlagi prvega kazalnika lahko sklepamo, da so lokalne volitve v Sloveniji drugorazredne volitve, saj je na lokalnih volitvah večinoma manjša volilna udeležba kot na parlamentarnih volitvah.

5.2 Neveljavni glasovi

Vzroka za povišanje neveljavnih glasov in nižjo volilno pravico sta vse bolj nestransko opredeljeni volivci in prenatrpanost volitev, saj so volivci prevečkrat pozvani na volitve. Na neveljavne glasove vpliva tudi volilni sistem (Grad 1998, 93). Pri proporcionalnem volilnem sistemu so volivci bolj zbegani in odtujeni, kar privede do povečanja neveljavnih glasov, pa tudi do nižje volilne pravice (Farrell 1998, 159).

Veljavni glasovi so takrat, ko volivec glasuje samo za enega kandidata. Glasuje tako, da na glasovnici obkroži tisto zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje. V Sloveniji se tako glasuje za 88 poslancev. Preostala dva sta kandidata za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Tam volivci označijo vrstni red kandidatov s številkami od 1 naprej. Glasovnica je veljavna samo v primeru, da jo volivec izpolnjeno odda v skrinjico. Neveljavna glasovnica je torej tista, ki je neizpolnjena, in tista, na kateri ni mogoče ugotoviti odločitve volivca (Zakon o volitvah v državni zbor, 73-76. čl.). Tudi prazna glasovnica je neveljavna. Prav tako tudi tista, na kateri je volivec obkrožil več zaporednih številk pred imeni, ko se voli v večinskem sistemu (Grad in drugi 1998, 38). Nepravilno izpolnjene glasovnice še niso neveljavne. Veljavnost oziroma neveljavnost teh glasovnic ugotavljajo v volilnem odboru. Za neveljavne glasovnice veljajo tiste iz katerih ni razvidno za koga je volivec glasoval (Grad 2004, 152).

Tiste glasovnice, ki pridejo po pošti iz tujine, so veljavne, če so prispele v Državno volilno komisijo do 12. ure do osmega dneva po dnevu glasovanja. Prispele glasovnice po tej uri veljajo za neveljavne (Grad in drugi 2008, 80). Glasovnica je veljavna samo v primeru, če je priložena lastnoročno podpisana volilna karta (Zakon o volitvah v državni zbor, 82. čl.).

Na neveljavne glasove lahko med drugim vpliva nezadostna informiranost javnosti in uvedba preferenčnih glasov. V Sloveniji pa velja pravilo, da v primeru, da je pravilno oddan glas za listo in napačno za preferenčni glas, glasovnica pravilno izpolnjena (Brezovšek in Haček 2005, 101).

Za preverjanje tega kriterija sem za boljšo preglednost in enotnost ter zaradi lažje primerjave, oziroma da sem sploh lahko primerjala podatke med seboj, naredila enotno formulo, s katero sem izračunala odstotke neveljavnih glasov. Te odstotke sem nato primerjala in prišla do skupne ugotovitve.

Tabela 5.2: Prikaz neveljavnih glasov

Volitve v državni zbor	Število vseh oddanih glasov	Število neveljavnih glasov	% neveljavnih glasov
2008	1.070.424	18.597	1,74
2004	991.123	22.351	2,26
2000	1.113.424	36.904	3,32
1996	1.136.211	67.007	5,90
1992	1.277.604	89.229	6,98

Viri: Državna volilna komisija (2004a); Državna volilna komisija (2004b); Državna volilna komisija (2008a).

Iz Tabele 5.2 lahko razberem, da odstotki neveljavnih glasov na parlamentarnih volitvah padajo. V Tabeli 5.3 so prikazani podatki neveljavnih glasov na lokalnih volitvah za leti 2006 in 2002. Za ostala leta podatki o neveljavnih glasovih na lokalnih volitvah na uradni spletni strani Statističnega urada Republike Slovenije niso dostopni.

Tabela 5.3: Prikaz neveljavnih glasov

Lokalne volitve	Število vseh oddanih glasov	Število neveljavnih glasov	% neveljavnih glasov
2006	972.112	14.945	1,54
2002	1.151.487	66.830	5,80

Viri: Državna volilna komisija (2004a); Državna volilna komisija (2004b); Statistični urad Republike Slovenije (2003); Statistični urad Republike Slovenije (2008).

Tudi pri lokalnih volitvah prihaja do podobnega trenda, saj tudi tu odstotki neveljavnih glasov padajo. Ampak za raziskavo to ni toliko pomembno, pomembna so spoznanja o tem, na katerih volitvah je več oziroma manj odstotkov neveljavnih glasov.

Iz zgornjih dveh tabel lahko razberemo, da je odstotek neveljavnih glasov na lokalnih volitvah manjši kot na državni ravni. To trditev potrjujejo podatki za zadnje izvedene volitve na lokalni in državni ravni.

Iz tega lahko sklepam, da je drugi kriterij delno zavrnjen, saj je odstotek neveljavnih glasov na lokalnih volitvah manjši kot na parlamentarnih volitvah. Torej je tudi število neveljavnih glasov na lokalnih volitvah manjše kot na parlamentarnih volitvah. A to trditev lahko sprejmemo samo delno zaradi pomanjkljivih podatkov o neveljavnih glasovih na lokalnih volitvah.

5.3 Volilni uspeh koalicijskih strank

V raziskavi Stališča o lokalni demokraciji so prišli do ugotovitev, da strankarska pripadnost kandidatov in njihove lastnosti za odločanje volivcev na lokalni ravni ni tako zelo pomembna. Oziroma je veliko manj pomembna kot na parlamentarnih volitvah (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004a, 19). Torej je za kandidata, ki kandidira na lokalnih volitvah, predvsem pomembno katere vrednote zagovarja (Šinkovec in Novak 1990, 14-16). Kdo bo dobil glas, je odvisno tudi od razdelitve mandatov, saj je vloga posameznika običajno pomembnejša v večinskem kot v proporcionalnem sistemu (Grad in Svete 2006, 20).

Ugotovitev Schmitta, da koalicijske stranke dobivajo manj glasov na lokalnih volitvah, je povezana s tem, da volivci na lokalnih volitvah izrazijo svojo podporo, oziroma nezadovoljstvo s trenutno vlado na oblasti (Schmitt v Krašovec 2005, 39).

V podporo tej tezi je argument strateškega glasovanja. Gre za to, da volivec glasuje za tistega, za katerega misli, da ima več vpliva, in ne za svojo prvo izbiro. To se kaže predvsem na parlamentarnih volitvah (Schmitt v Krašovec 2005, 38). Ne smemo pa pozabiti na dejstvo, da se število strank spreminja. Za volitve v tranzicijskih državah, še posebej v tistih, kjer se je proces tranzicije šele dobro začel, je značilna višja stopnja tekmovanja med večjim številom političnih strank kot v tistih z že vzpostavljenim in delujočim demokratičnim sistemom. Tam, kjer je večje število strank, velja, da so volivci manj seznanjeni z njihovimi volilnimi programi. Ravno obratno je v Ameriki, kjer so boji med dvema strankama oziroma med manjšim številom strank (Tucker 2006, 28).

Iz vsega navedenega lahko sklepamo, da imajo zaradi tega stranke slabše rezultate na lokalnih volitvah kot pa na parlamentarnih. Ali je tako tudi v Sloveniji, da dosega stranke, ki so v koaliciji, boljše rezultate na parlamentarnih volitvah kot na lokalnih, bom poskušala ugotoviti skozi naslednjo raziskavo.

V Prilogi A so navedene samo koalicije, sklenjene takoj po volitvah. Kasnejše spremembe sestave v državnem zboru med mandatom tukaj niso upoštevane. Ta podatek je za to raziskavo dovolj, drugače je zadeva preobširna. To, da zajemam samo te koalicije, ne vpliva bistveno na moje raziskovanje, saj je prihajalo do manjših sprememb v državnem zboru, ki temeljijo predvsem na izstopih določenih strank ali pa v drugih manjših spremembah. V bistvu je res bilo devet sestav vlad, vse od začetka osamosvojitve pa do danes (Vlada RS 2008). Torej se bom v tem delu raziskave usmerila na proučevanje 8 strank, ki so ali so bile v koaliciji. Zaradi združevanja in preimenovanja strank se bom osredotočila na izbranih pet strank. To so LDS, ZLSD (ZL, SD), SLS, DeSUS in SDS (SDSS). Rezultate teh strank na parlamentarnih volitvah bom primerjala z njihovimi dosežki na lokalnih volitvah v občinske svete, ob tem pa se bom omejila samo na tisto obdobje, ko je bila stranka v koaliciji. Tukaj je prihajalo do časovnega razmika, saj se tako parlamentarne kot lokalne volitve izvajajo na vsaka štiri leta, vendar niso v istem letu. To pomeni, da obdobje volitev ne poteka istočasno, zato je primerjava otežena.

Tabela 5.4: Prikaz rezultatov glasov izbranih koalicijskih strank na parlamentarnih volitvah

Stranka/leto	1992/93	1996/97	2000	2004	2008
LDS	23,46%	27,01%	36,26%	(22,80%)	5,21%
ZLSD	(13,58%)	(9,03%)	12,08%	(10,17%)	30,45%
SLS	(8,69%)	19,38%	9,54%	6,82%	(+SMS) 5,21%
DeSUS	/	4,32%	5,17%	4,04%	7,45%
SDSS/SDS	3,34%	(16,13%)	(15,81%)	29,08%	(29,26%)

Viri: Državna volilna komisija (2004a); Državna volilna komisija (2004b); Državna volilna komisija (2008a).

Tabela 5.5: Prikaz rezultatov glasov izbranih koalicijskih strank na lokalnih volitvah

Stranka/leto	1994	1998	2002	2006
LDS	17,3%	22,2%	23,3%	(16,5%)
(SKD)	18,4%	12,5%	/	/
ZLSD/SD	(13,3%)	(10,9%)	10,3%	(11,4%)
SDSS /SDS	13,9%	(15,9%)	(12,6%)	20,0%
SLS	(12,7%)	12,4%	10,9%	14,0%
DeSUS	(4,0%)	4,9%	5,0%	4,5%
(NSi)	/	/	8,2%	6,7%

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2008).

Iz Tabele 5.4 in Tabele 5.5 vidimo, da so imele stranke LDS, ZLSD, DeSUS in SDS, ko so bile v koaliciji, boljše rezultate na parlamentarnih volitvah, kot na lokalnih. Izjema je bila stranka SLS. Doseženi rezultati stranke SLS so na lokalnih volitvah boljši kot na parlamentarnih volitvah.

Glede tega, kje iskati vzroke za take rezultate pri stranki SLS, je veliko različnih mnenj. Ena izmed razlag je, da gre pri tem za pokrivanje oziroma za sposobnost pokrivanja prostora ter pridobivanja moči. Gre za to, koliko so stranke sposobne oziroma koliko so pripravile programe za posamezne lokalne skupnosti in njihove specifične probleme. Koliko so močna zaveznitva ter ali imajo dovolj dobrih in primernih kandidatov (Haček 1999, 219).

Tabela 5.6: Prikaz ugotovitev pri primerjavi rezultatov strankarskih dosežkov na volitvah

Stranka	Boljši rezultat	Podobno ¹	Najboljši rezultat	pripombe
LDS	PV²	Ne (12,96%)	PV²	-zelo uspešna na volitvah
ZLSD	PV²	Da (0,28%)	PV²	-podpora niha -majhne razlike
DeSUS	PV²	Da (2,45%)	PV²	-na meji za vstop v DZ
SLS	LV³	Ne (-4,46%)	LV³	-brez izjem
SDSS/SDS	PV²	Ne (9,08%)	PV²	-brez izjem

Če povzamem ugotovitve, lahko sklepam, da tretji kriterij drži. Torej, da koalicijske stranke na parlamentarnih volitvah dobivajo boljše volilne rezultate kot na lokalnih volitvah. Seveda z izjemami, kar v tem primeru dokazuje stranka SLS, saj za to stranko drži ravno obratno. A na podlagi primerjave petih strank ter na samo enem odstopanju lahko tretji kriterij delno potrdim. Razlogov, zakaj je tako, je veliko, se pa vanje ne bi podrobneje spuščali. Lahko omenimo nekatere najbolj izpostavljene v javnosti.

Na vse nižje rezultate koalicijskih strank na lokalnih volitvah med drugim vpliva porast števila izvoljenih nestranskih oziroma neodvisnih kandidatov, ki jih je vedno več, tudi v večjih občinah (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 32-34). Vedno več izvoljenih nestranskih kandidatov lahko razumemo kot odliv glasov koalicijskim strankam na lokalnih volitvah.

Iz raziskav javnega mnenja je razvidno, da volivcem na lokalnih volitvah ni najpomembnejše, ali kandidati pripadajo kateri politični stranki ali ne (Brezovšek in Haček v Brezovšek in drugi 2004, 57). Tudi to je lahko eden izmed vzrokov, da stranke dobijo manjšo podporo na lokalnih volitvah.

¹ Kriterij podobnosti: da- razlika med najvišjima odstotkoma dobljenih glasov je manjša od 5%; ne-razlika dobljenih glasov na volitvah je večja od 5%.

² PV-parlamentarne volitve.

³ LV-lokalne volitve.

Da dobijo manjše in nove stranke večjo podporo na lokalnih volitvah, lahko povežemo tudi s tem, kot pravi Brezovšek (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004a, 18), da je volilno kampanjo, tako organizacijsko, tehnično kot tudi finančno, lažje izvajati na lokalni ravni kot na državni. Iz tega torej sklepam, da imajo tudi male in nove stranke možnost do lažje oziroma bolj dostopne kampanje. Posledica tega je več kandidatov, bolj razpršena podpora glasov oziroma slabši rezultati koalicijskih strank na lokalni ravni kot na nacionalni ravni.

Eden izmed razlogov je, da se volivci na lokalnih volitvah ponavadi odločajo drugače kot na parlamentarnih volitvah. Velikokrat izbirajo stranke ki jih na državni ravni še ni oziroma jih ni (Haček 1999, 219).

5.4 Lokalne volitve so manj zanimive za medije

Pomen medijev v demokratičnem procesu je zelo velik. Sicer ni edini, ki skrbi za obveščenost državljanov, je pa najpomembnejši (Lange in Palmer 1996, 3). Eden izmed največjih mobilizacij na javnost je mobilizacijska moč množičnih medijev. Mediji lahko zelo vplivajo na odločitve posameznikov (Vreg 2004, 71). Analiza javnih osebnosti je pokazala, da imajo mediji zelo velik vpliv na ljudi. (Kroon in Ekstrom 2007, 22). Mediji lahko prispevajo k reševanju vprašanj s samo pripravo in vodenjem javnih razprav. Da bo ta učinek res pozitiven, Wallon svetuje, naj novinarji tesno sodelujejo s strokovnjaki s področja, o katerem informirajo javnost (Prassel 1995, 536). S tem bi se zmanjšalo število neveljavnih glasov.

Mediji so razumljeni kot sredstvo javnega obveščanja. Ugotovitve nakazujejo na to, da naj bi mediji vplivali na gledalce oziroma na njihovo mišljenje. Njihova glavna funkcija ni vplivanje neposredno preko stališč in vrednot na obnašanje, ampak strukturiranje javnih debat in zavesti preko privilegiranja določenih tem (Luthar 1996, 190-191).

Haček ugotavlja, da so lokalne volitve v veliko državah zapostavljene. Tudi s strani medijev so zapostavljene oziroma jih obravnavajo kot sredstvo za ugotavljanje volilnega razpoloženja. Tako mediji vidijo v lokalnih volitvah pokazatelja, kdo bo na naslednjih parlamentarnih volitvah zmagal (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 22-31). Torej naj bi volitve na različnih ravneh določale izid naslednjih volitev na drugi ravni. Avtorji ugotavljajo, da na to nakazujejo vmesne volitve v ZDA, volitve v Nemčiji, kjer je sistem popolnoma drugačen. Podobno je v Veliki Britaniji, v Franciji in na Portugalskem (Schmitt v Krašovec 2005, 38).

Za dokazovanje prvega dejavnika, s katerim bom poskušala pojasnjevati prva dva kazalnika, bomo pogledali razmerje prisotnosti poročanja o volitvah med mediji. Podrobneje bom pogledala dva množična medija, ki sta po javno-mnenjskih raziskavah najbolj gledana v Sloveniji, to sta POP TV in RTV SLO (Toš in drugi 2004, 544, 574). POP TV je najbolj gledan televizijski program v Sloveniji (PRO PLUS 2009).

Tabela 5.7: Prikaz poročanja o volitvah

	Parlamentarne volitve 2008			Lokalne volitve 2006		
	RTV SLO	POP TV	Skupaj	RTV SLO	POP TV	Skupaj
Čas predvajanja	810 minut	700 minut	1.510 minut	1.080 minut	185 minut	1.265 minut
Del dneva (dopoldan/popoldan)	Popoldan	Popoldan		Popoldan	Popoldan	
Dan v tednu	Ponedeljek, četrtek, petek in nedelja	Četrtek, nedelja in petek		Od sobote do četrтка	Ob četrčkih in nedeljah	

Vir: Večer (2006); Večer (2008).

Iz Tabele 5.7 je razvidno, da televizijski hiši več poročata o parlamentarnih volitvah, kot o lokalnih. Med drugim opazimo razliko, ki za nas ni toliko pomembna. To je razlika v poročanju med medijskima hišama. Večja razlika je v poročanju o lokalnih volitvah v medijih. Več poročajo na RTV SLO, ki je javni zavod s posebnim kulturnim in nacionalnim pomenom (Zakon o radioteleviziji Slovenija, 1. čl.).

Razlog, zakaj množični mediji posvečajo manj prostora lokalnim volitvam, je, da mediji predvsem razširjajo svoj prostor množičnega vključevanja prebivalcev čez lokalne in nacionalne meje v nekakšna omrežja in skupnosti (Mlinar in Štebe v Malnar in Bernik 2004, 46). Nekateri politiki pa vidijo razloge v tem, da kandidati oglašujejo predvsem na lokalnih medijih (Sok 2009). V Ameriki velja pravilo o enakih možnostih za kandidate med predvolilnim bojem (Lange in Palmer 1996, 21), tako da je boj nekoliko bolj enakopraven, vsaj s strani poročanja medijev. Tudi v Sloveniji je zahtevano od medijev v neposredni ali posredni večinski javni lasti, da zagotovijo enake pogoje objavljanja volilnih propagandnih sporočil za vse organizatorje pri predstavitvah njihovih kandidatov in programov. Radiotelevizija pa mora zagotoviti programski čas o predstavitvah kandidatov oziroma mnenj (Grad in drugi 2008, 148-149). Posledica enakih pogojev za vse kandidate je več poročanja o volitvah. To pa vodi v večjo informiranost, kar privede do manj neveljavnih glasov.

Večja mobilizacija množičnih medijev na področju volitev lahko vpliva z izobraževanjem na število neveljavnih glasov in na samo število volivcev, se pravi lahko vpliva na izid volitev (Lange in Palmer 1996, 9). Ker mediji poročajo o parlamentarnih volitvah več, sem pričakovala, da bo na parlamentarnih volitvah večja volilna udeležba in manj neveljavnih glasov ter obratno za lokalne volitve. V mojem primeru se je pokazalo dejstvo, da večje poročanje o parlamentarnih volitvah vodi v večjo volilno udeležbo. Ni pa se uresničila pozitivna povezanost med neveljavnimi glasovi in poročanjem, saj je kljub temu, da so mediji več poročali o parlamentarnih volitvah, na njih tudi več neveljavnih glasov. To lahko povežemo z ugotovitvami (Večer 2006 in Večer 2008), da je večina poročanja o volitvah bila namenjena predstavitvam strank, soočanju in sami analizi volitev, ne pa toliko temu kako pravilno oddati glas. Podobnega mnenja je tudi Zadnikar (2004, 134), ki ugotavlja, da se vpliv medijev na volivce ne kaže samo v tem, kaj povedo, temveč tudi v tem česa ne omenjajo.

Avtorji ugotavljajo, da na volilno razpoloženje volivcev ne vplivajo le prispevki o volilnih kampanjah in volitvah, temveč tudi tisti prispevki v katerih se pojavljajo politiki ali pa politične stranke za časa volilne kampanje (Zadnikar 2004, 134). Jaz sem merila samo prispevke z volilno vsebino, nisem pa gledala vseh prispevkov, kjer se je kakorkoli pojavil kateri od kandidatov.

Na drugi strani pa raziskave nakazujejo na to, da se Evropski volivci ne odzivamo samo na odobravanja oziroma neodobravanja propagand politikov, temveč upoštevamo tudi kaj nam ima stranka za ponuditi in njihov program (Iversen v Zuckerman 2008, 292).

5.5 Vložek političnih strank je na lokalnih volitvah manjši

Kot smo videli, veliko kazalnikov nakazuje na to, da so lokalne volitve res drugorazredne volitve. Ali se tudi po vložku političnih strank to vidi, bomo raziskali s pomočjo finančnega vidika, časa priprav na kampanje in s številom ljudi, ki se ukvarjajo z volilno kampanjo pri določeni stranki.

V tem sklopu bom gledala samo zadnje parlamentarne in zadnje lokalne volitve. Tako sem se odločila na podlagi tega, da so tako lokalne kot parlamentarne volitve na vsaka štiri leta, večina podatkov pa bo zbranih na podlagi spomina intervjuvancev.

Družboslovni intervju bom naredila s podpredsednikom NSi in s predstavnikom stranke ZARES. Izbrana intervjuvanca nista izbrana po naključju. Član stranke Nova Slovenija (NSi) je bil izbran na podlagi tega, da se je stranka zelo hitro razširila in na začetku svoje poti dosegla kar 87 odstotno zastopnost v občinskih odborih občin (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 27). Stranko Zares sem izbrala, ker je mlada stranka, ki še ni sodelovala na lokalnih volitvah, na parlamentarnih pa je bila uspešna in ji je uspelo priti v državni zbor.

Iz Tabele 5.8 je razvidno, da politične stranke porabijo manj finančnih sredstev za lokalne volitve. Za le-te se tudi ne vodi evidenca porabljenih sredstev na Računskem sodišču republike Slovenija. Je pa zakonsko določen strošek volilne kampanje na lokalnih volitvah, ki ne sme preseči 60 tolarjev oziroma 0,60 evra na posameznega volilnega upravičenca za volitve v občinski svet (Zakon o volilni kampanji, 20. čl.). Za parlamentarne volitve velja meja 60 tolarjev oziroma 0,40 evra na posameznega volilnega upravičenca v volilnem okraju oziroma volilni enoti, v kateri kandidira (Grad in drugi 2008, 156).

Tabela 5.8: Porabljena finančna sredstva za volilne kampanje

Stranka	Državni zbor 2000 ⁴	Državni zbor 2004 ⁴	Državni zbor 2008	Ocena intervjuvancev o porabljenih sredstvih
LDS	395.586,70 evrov	403.461,20 evrov	737.256 evrov	-ni ocene
NSi	220.208,17 evrov	361.448,94 evrov	526.468 evrov	Manj na lokalnih
SLS	389.272,66 evrov	336.793,22 evrov	657.405 evrov	-ni ocene
ZARES	/	/	533.542 evrov	-ni ocene

Viri: Euro-za vse nas (2007); Krašovec (2004); Računsko sodišče (2009).

Kljub pomanjkljivim podatkom lahko rečemo, da stranke porabijo na lokalnih volitvah manj finančnih sredstev, kar je potrjeno z intervjujem (Sok 2009).

Zakonsko se volilna kampanja prične en mesec pred glasovanjem na parlamentarnih volitvah. Leta 2008 so bile volitve v nedeljo, 21. septembra, torej se je volilna kampanja pričela 22. avgusta 2008 (Moja Slovenija 2008). Podobno je z volilno kampanjo na lokalnih volitvah. Lokalne volitve 2006 so bile 22. oktobra, volilna opravila pa od 21. avgusta (Grad in Svete 2006, 9). Torej se priprave na lokalne in na parlamentarne volitve uradno prične en mesec pred volitvami. Stranke pa začnejo s pripravami, približno tri mesece pred volitvami, tako pred lokalnimi kot pred parlamentarnimi (Sok 2009). V stranki Zares pa so pričeli še prej, (Gruden 2009). Iz intervjujev v Prilogi B in Prilogi C je razvidno, da je tudi vložek vključenih ljudi v pripravah na lokalne volitve manjši kot pri pripravah na parlamentarne volitve.

Da je vložek strank na lokalnih volitvah manjši kot na parlamentarnih nakazuje dejstvo, da vprašanja lokalnega pomena niso toliko odvisna od političnih stališč in pogledov, saj so to vprašanja, ki se nanašajo na življenje v skupnosti ene volilne enote (Haček v Brezovšek in drugi 2004, 21).

Iz navedenega je razvidno, da je vložek političnih strank na lokalnih volitvah manjši, kot na parlamentarnih. Ampak zakaj je tako, če pa je za stranko bolj zahtevno, da naredi v vsaki občini prilagojen program. Sama organizacija je bolj zahtevna, potrebujejo več ljudi. A iz intervjujev izvemo, da temu ni tako.

---

⁴ Porabljena sredstva so iz takratne veljavne valute tolarja preračunane po današnji uradni valuti evro, ki je 1 evro je 239,640 tolarja (Euro-za vse nas 2007).

6 ZAKLJUČEK

Skozi raziskavo sem poskušala dokazati, da so lokalne volitve v Sloveniji res drugorazredne. Prišla sem do naslednjih zaključkov.

Prvi izbrani kriterij je volilna udeležba. Pokazal je, da je volilna udeležba manjša na lokalnih, kot na parlamentarnih volitvah. Prvi kriterij sem torej potrdila, vendar z zadržkom zaradi izjeme. Ta izjema so lokalne volitve 2002, ko volilna udeležba na lokalnih volitvah zelo naraste. A kljub tej izjemi lahko sklepam, da teza velja za slovenske volitve. Prvi kriterij je torej delno potrjen. Dodatno sem ga pojasnila s prvim dejavnikom, saj kot sem ugotovila, mediji vplivajo na višino volilne udeležbe. In ker mediji manj poročajo o lokalnih volitvah, je posledično tudi volilna udeležba na lokalnih nižja.

Pri raziskovanju drugega kriterija, o neveljavnih glasovih, sem naletela na težave pri zbiranju podatkov, saj na uradni spletni strani Statističnega urada Republike Slovenija ni podatkov o neveljavnih glasovih za lokalne volitve leta 1998 in 1994. Kljub temu sem prišla do zaključka, da je drugi kriterij zavrnjen. Torej da je število neveljavnih glasov na lokalnih volitvah manjše, kot pa na parlamentarnih volitvah. Seveda sem ta kriterij zavrnila z zadržki zaradi pomanjkanja podatkov. Zaradi te ugotovitve ne moremo sklepati, da prvi dejavnik vpliva na neveljavne glasove, saj sem pričakovala, da bo na lokalnih volitvah več neveljavnih glasov, saj mediji poročajo manj o lokalnih volitvah. S tem je javnost manj informirana o volitvah in o tem kako se pravilno voli.

Tretji izbrani kriterij, to je volilni uspeh koalicijskih strank, sem delno potrdila. Tretji kriterij je pokazal, da je volilni uspeh koalicijskih strank v Sloveniji večji na parlamentarnih volitvah, kot na lokalnih. Tretji kriterij je torej potrjen, ampak z zadržki. Ena izmed petih obravnavanih koalicijskih strank je dobivala boljše rezultate na lokalnih volitvah, in ne na parlamentarnih. Tretji kriterij dodatno pojasnjuje drugi dejavnik, ki je vložek političnih strank na volitvah. Sklepamo lahko, da zato, ker stranke manj vlagajo v volilne kampanje na lokalnih volitvah, dobivajo slabše rezultate na le-teh.

Iz teh ugotovitev sledi, da lahko postavljeno hipotezo le delno potrdim. Torej sem prišla do zaključka, da zaradi manjše volilne udeležbe in zaradi slabših rezultatov strank v koaliciji na lokalnih volitvah lahko lokalne volitve v Sloveniji z zadržkom označimo za drugorazredne. To pomeni, da je ta hipoteza samo delno potrjena. Delno zaradi že navedenih kriterijev pa tudi zaradi drugih razlogov. Za popolnejšo analizo bi bilo potrebno vključiti vse na začetku navedene kriterije.

Drugi razlog je spoznanje Brezovška (Brezovšek v Brezovšek in drugi 2004a, 17), ki nakazuje na to, da je lokalna demokracija bližja ljudem kot pa državna organizacija. To temelji tudi na tem, da so lokalne zadeve ljudem bolj razumljive in bližje kot pa odločanje o državnih zadevah. Zavedati pa se moramo, da je za demokratičnost sistema nujno potrebno, da je zraven predstavništva na nacionalni ravni tudi delovanje na lokalni ravni (Boh v Brezovšek in drugi 2004, 139).

7 LITERATURA

Bertelsmann transformation index. 2008. Dostopno prek: <http://www.bertelsmann-transformation-index.de/16.0.html?&L=1> (1. september 2009).

Boh, Tomaž. 2004. Župani ali (in) poslanci?! Prednost ali slabost združene funkcije. V *Lokalna demokracija I.: Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 49-62. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Brezovšek, Marjan. 2004a. Problem volilne (ne)udeležbe na lokalnih volitvah in volilno ravnanje. V *Lokalna demokracija I.: Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 36-48. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

--- 2004b. Proučevanje lokalne demokracije in zaznave Slovencev. V *Lokalna demokracija I.: Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 9-21. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Brezovšek, Marjan in Miro Haček. 2004. Značilnosti kandidiranja na lokalni ravni. V *Lokalna demokracija I.: Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 49-62. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

--- 2005. Volilni sistemi in volitve v Evropski parlament. V *Volitve v evropski parlament: Res drugorazredne volitve?*, ur. Alenka Krašovec, 87-106. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Državna volilna komisija. 2004a. *Volitve v državni zbor RS*. Dostopno prek: http://www.dvk.gov.si/VOLITVE_DZ2004/index.html (7. april 2008).

--- 2004b. *Podatki za celotno Slovenijo*. Dostopno prek: http://volitve.gov.si/dz2004/html/udel_vo.htm (1. april. 2008).

--- 2008a. *Izidi glasovanja za Slovenijo*. Dostopno prek: http://volitve.gov.si/dz2008/rezultati/rezultati_slo.html (14. oktober 2008).

--- 2008b. *Podatki za celotno Slovenijo*. Dostopno prek: <http://volitve.gov.si/dz2008/udelezba/udelezba.html> (14. oktober 2008).

Evans, J. A. J. 2004. *Voters and voting: an introduction*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.

Evro-za vse nas. 2007. *Menjalno razmerje: 269,640 SIT=1 evro*. Dostopno prek: <http://www.evro.si/o-evru/uedba-evra/koncni-menjalni-tecaj/> (30. avgust 2009).

Farrell, David M. 1998. *Comparing electoral systems*. Basingstoke: Macmillan.

Grad, Franc. 1998. *Lokalna demokracija: organizacija in volitve*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

--- 2004. *Volitve in volilni sistem*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Grad, Franc in Pavle Svete. 2006. *Lokalne volitve 2006*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Grad, Franc, Pavle Svete in Marko Golobič. 1998. *Predpisi o lokalnih volitvah in lokalni samoupravi*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Grad, Franc, Pavle Svete in Metka Lumbar. 2008. *Predpisi o volitvah v Državni zbor 2008*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Gruden, Uroš. 2009. Intervju z avtorico. Ljubljana, 3. september.

Haček, Miro. 1999. *Lokalne volitve v Sloveniji-primerjava 1994-1998. Teorija in praksa* 36 (2): 218-229.

--- 2004. *Lokalne volitve zgolj kot indikator za parlamentarne? V Lokalna demokracija I.: Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 22-35. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Hafner-Fink, Mitja. 2005. Dejavniki udeležbe na volitvah v Evropski parlament 2004-primer Slovenije. V *Volitve v evropski parlament: Res drugorazredne volitve?*, ur. Alenka Krašovec, 69-86. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Iversen, Torben. 2008. Political Leadership and Representation in West European Democracies: A Test of Three Models of Voting. V *Comparative Political Science*, ur. Alan S. Zuckerman, 271-297. Los Angeles: Sage.

Jacman, Robert W. 2008. Political Institutions and Voter Turnout in the Industrial Democracies. V *Comparative Political Science*, ur. Alan S. Zuckerman, 219-242. Los Angeles: Sage.

Koalicijska pogodba. 2004. *Koalicijska pogodba o sodelovanju v vladi Republike Slovenije za mandat 2004-2008*. Dostopno prek: <http://www.sviz.si/files/koalicijska-pogodba-2004-2008.pdf> (17. april 2008).

Kontelj, Martina, Danilo Dolenc in Ida Repovž Grabnar. 2007. *Lokalne volitve 1994-2006*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Krašovec, Alenka. 2004. Financiranje volilnih kampanj: primerjava med volilno kampanjo za volitve v nacionalni parlament in v Evropski parlament. V *Politološki vidiki volilne kampanje: analiza volilne kampanje za volitve v Evropski parlament 2004*, ur. Simona Kustec Lipicer, 20-36. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

--- 2005. *Volitve v evropski parlament: Res drugorazredne volitve?* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

--- 2007. *Volilne študije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kroon, Asa in Mats Ekstrom. 2007. *Vulnerable woman, ranging bull or manish maniac? Gender differences in the visualization of political scandals*. Dostopno prek: http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/7/1/5/5/p171554_index.html (2. september 2009).

Lange, Yasha in Andrew Palmer. 1996. *Mediji in volitve: priročnik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Lau Richard R. in David P. Redlawsk 2006. *How voters decide: information processing during election campaigns*. Ney York: Cambridge University Press.

Luthar, Breda. 1996. analiza medijskega vpliva v semiotski družbi. *Teorija in praksa* 33 (2): 181-193.

Mladina. 2000. *Slovenija 2000: Leto brezvladja*. Dostopno prek: <http://www.mladina.si/tehdnik/200052/clanek/pr-slovenija/> (17. april 2008).

Mlinar, Zdravko in Janez Štebe. 2004. Odpiranje v svet zavesti Slovencev. V *S Slovenkami in Slovenci na štiri oči: ob 70-letnici sociologa Nika Toša 2004*, ur. Brina Malnar in Ivan Bernik, 11- 54. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, IDV, CJMMK.

MMC RTV SLO. 2006. *Lokalne volitve 2002*. Dostopno prek: http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=34&c_id=121179 (7. april 2008).

Moja Slovenija. 2008. *Parlamentarne volitve 2008*. Dostopno prek: <http://www.mojaslovenija.net/index.php?id=442> (20. avgust 2009).

Prassel, Igor. 1995. Povpraševanje po drogah: vloga množičnih medijev. *Teorija in praksa* 33 (5/6): 535-537.

PRO PLUS. 2009. *Predstavitev*. Dostopno prek: http://www2.24ur.com/naslovnica/corp/predstavitev.html?section_id=510 (29. avgust 2009).

Računsko sodišče. 2009. *Revizije financiranja državnoborskih volitev 2008*. Dostopno prek: <http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/I/K73CB822424779B7BC12575F90028077E> (30. avgust 2009).

Riemer, Neal, Douglas W. Simon, Joseph Romance. 2006. *The challenge of politics: an introduction to political science*. Washington: D. C.

Schmitt, Hermann. 2005. Volitve v Evropski parlament junija 2004: še vedno drugorazredne volitve? V *Volitve v evropski parlament: Res drugorazredne volitve?*, ur. Alenka Krašovec, 37-68. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

SD. 2008. *Zgodovina: Ustanovitev*. Dostopno prek: <http://www.socialnidemokrati.si/?m=k&a=show&k=16> (17. april 2008).

Sok, Alojz. 2009. Intervju z avtorico. Ormož, 31. avgust.

Statistični urad Republike Slovenije. 2003. *Volišča, volilni upravičenci in volilna udeležba na volitvah občinskih svetnikov in svetnic, 10. 11. 2002, po mestnih in drugih občinah*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> (13. april 2008).

--- 2007. *Lokalne volitve, 1994-2006*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/doc/pub/06-RP-078-0701.pdf> (17. april 2008).

--- 2008. *Volilni upravičenci in izidi glasovanj za člane občinskih svetov po kandidatnih listah*. Dostopno prek: http://www.stat.si/letopis/index_vsebina.asp?poglavje=5&jezik=si (13. april 2008).

Šinkovec, Matjaž in Božidar Novak. 1990. *Kako zmagati na volitvah*. Ljubljana: ČKZ.

Toš, Niko, Brina Malnar, Mitja Hafner-Fink, Samo Uhan, Slavko Kurdija, Vlado Miheljak, Janez Štebe, Ivan Bernik in drugi. 2004. *Vrednote v prehodu III. Slovensko javno mnenje 1999-2004*. Dostopno prek: http://www.cjm.si/sites/cjm.si/files/File/e-dokumenti/SJM_vrednote_v_prehodu_3.pdf (1. september 2009).

Tucker, Joshua A. 2006. *Regional economic voting: Russia, Poland, Hungary, Slovakia, and the Czech Republic, 1990-1999*. Cambridge: Cambridge University Press.

Večer. 2006. Spored, (20. september-28. oktober).

--- 2008. Spored, (19. avgust-28. september).

Vlada RS. 2008. *Prejšnje vlade*. Dostopno prek: http://www.vlada.si/si/o_vladi/prejsnje_vlade/ (17. april 2008).

Vreg, France. 2004. *Politični marketing in demokracija*. Ljubljana: Zbirka Javnost.

Zadnikar, Gita. 2004. *Evrovolitve 2004: spremljanje volilne kampanje za Evropski parlament v slovenskih medijih*. Ljubljana: Inštitut za civilizacijo in kulturo.

Zakon o radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1). Ur. l. RS 96/2005. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200596&stevilka=4191> (1. september 2009).

Zakon o volilni kampanji (ZVoIK-UPB1). Ur. l. RS 119/2006. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006119&stevilka=5080> (2. september 2009).

Zakon o volitvah v državni zbor (ZVDZ-UPB1). Ur. l. RS 44/92. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006109&stevilka=4648> (28. avgust 2009).

ZARES. 2008. *Koalicijski sporazum o sodelovanju v vladi Republike Slovenije za mandat 2008-2012*. Dostopno prek: http://www.zares.si/wp-content/uploads/koalicijska_pogodba-2008-11-06.pdf (20. avgust 2008).

Zuckerman, Alan S. in Darrell M. West. 2008. The Political Bases of Citizen Contacting: A Cross-National Analysis. V *Comparative Political Science*, ur. Alan S. Zuckerman, 169-190. Los Angeles: Sage.

8 PRILOGE

Priloga A: Prikaz političnih strank, ki so v koaliciji takoj po volitvah

Koalicija 1993 (volitve 1992)	Koalicija 1997 (volitve 1996)	Koalicija 2000 (volitve 2000)	Koalicija 2004 (volitve 2004)	Koalicija 2008 (volitve 2008)
LDS	LDS	LDS	SDS	SD
SDSS	SLS	ZLSD	NSi	ZARES
DS	DeSUS	SLS	SLS	LDS
SSS		DeSUS	DeSUS	DESUS
ZS				

Viri: Mladina (2000). Koalicijska pogodba. (2004). SD (2008). Vlada RS (2008). ZARES (2008).

Priloga B: Odgovori Antona Soka

1. Kdaj ste pričeli s pripravami na lokalne volitve 2006 in na parlamentarne volitve 2008 in kdaj s samo kampanjo?

S pripravami na volitve sem začel leta 1990, torej takrat, ko sem stopil v aktivno politiko. Hočem reči da priprave na volitve trajajo od volitev do volitev. Če pa me vprašate kdaj smo začeli pripravljati izvedbo samih volitev pa je to kake 3 mesece pred volitvami. Takrat se evidentira kandidate, spelje postopke, zapiše program in začne pripravljati volilne materiale.

2. Na kak način ste pričeli s kampanjo na lokalnih volitvah in na kak način na parlamentarnih volitvah?

Lokalne in državne kampanje se razlikujejo samo v tem, da se na državni vodi kampanjo v celi državi pri lokalnih pa v občini. Vsaka kampanja se začne z evidentiranjem kandidatov in imenovanjem volilnega štaba.

3. Koliko članov (približen odstotek) stranke je sodelovalo pri pripravah na lokalnih volitvah in na parlamentarnih volitvah, ter koliko pri obeh kampanjah? (Oziroma kje je bilo vključenih več ljudi-na parlamentarnih ali na lokalnih volitvah)?

Ali mislite pasivno ali aktivno. Kot kandidatov in tistih ki vodijo kampanjo zelo malo morda 15. Če pa mislite pomoč stranki pa verjetno celotno članstvo. Gre za udeležbo na sestankih, širitev propagande in zbiranje prispevkov za kampanjo.

4. Pri kateri kampanji ocenjujete, da je sodelovalo več zunanjih sodelavcev?

Pri državnih volitvah.

5. Za katere volitve (za parlamentarne ali za lokalne volitve) ste prejeli več finančne podpore?

Za državne volitve, ker so tu bolj prisotni mediji, kjer je potrebno plačati oglase.

6. Za katere volitve ste porabili več finančnih sredstev?

Za državne volitve.

7. Pri katerem mediju ste več oglaševali na parlamentarnih volitvah, pri RTV SLO ali POP TV? Kaj pa na lokalnih volitvah?

Več smo oglaševali pri RTV SLO. Na lokalnih volitvah pa v lokalnih medijih in sicer radio, CTV, lokalni časopisi.

8. Je bilo razmerje v minutah pri oglaševanju med lokalnimi in parlamentarnimi volitvami na televiziji približno enako? Za katere volitve ste porabili več minut?

Lokalne volitve ne zanimajo RTV.

Priloga C: Odgovori Uroša Grudna, organizacijski sekretar stranke

1. Kdaj ste pričeli s pripravami na:

-parlamentarne volitve leta 2008,

Glede na to, da je stranka nastala oktobra 2007, smo s pripravami na parlamentarne volitve začeli praktično takoj po ustanovitvi. Ker »priprave na volitve« zajemajo zelo različne segmente, ki so potrebni za uspešen nastop na volitvah, smo postopoma razvijali vse elemente priprav.

-volitve v Evropski parlament 2009?

V resnici smo z osnovnimi pripravami pričeli praktično takoj po parlamentarnih volitvah (vseeno tudi v praksi velja, da se s koncem ene kampanje začne takoj naslednja). Operativno pa je volilni štab pričel z delom januarja 2009.

2. Kdaj ste pričeli s kampanjo na:

-parlamentarne volitve leta 2008,

Formalno velja za vse volitve – volilna kampanja se prične 30 dni pred dnevom glasovanja. Tako določa zakon. Z aktivnostmi, ki jim pravimo »kampanja pred kampanjo« in so bile vsaj posredno povezane z volitvami, pa smo pričeli v mesecu maju 2008.

-volitve v Evropski parlament 2009?

Upošteva se zgornjo pripombo o uradnih rokih za volilno kampanjo – v primeru evropskih volitev so se prve informacije o našem nastopu na evropskih volitvah v medijih pojavile marca 2009.

3. Na kak način ste pričeli s kampanjo na parlamentarnih volitvah in na kak način na volitvah v EP?

Če se osredotočimo samo na uradno volilno kampanjo, smo parlamentarno kampanjo pričeli z uvodno serijo sporočil preko billboardov in srečanjem vseh kandidatk in kandidatov stranke na Geoss-u.

Volilna kampanja za evropski parlament se je prav tako pričela s sporočili preko billboardov in srečanjem vseh kandidatk in kandidatov v Ljubljani.

4. Koliko članov (približen odstotek) stranke je sodelovalo pri pripravah na parlamentarnih volitvah in koliko na volitvah v EP, ter koliko pri obeh kampanjah? (Oziroma kje je bilo vključenih več ljudi-na parlamentarnih ali na volitvah v EP).

Natančnih podatkov v odstotkih se seveda ne da opredeliti ne v prvem ne v drugem primeru. (Tudi za to, ker nisem prepričan, da si enako razlagamo, kaj priprave na volitve sploh so).

Povsem jasno je, da parlamentarne volitve zahtevajo angažiranje precej večjega števila ljudi, kot evropske volitve.

Lahko podamo precej površno oceno, da je v pripravah na parlamentarne volitve sodelovalo med 10 in 15% članov stranke (če k temu dodamo npr. še naše člane, ki jih je stranka predlagala za člane volilnih odborov na voliščih in za strankine zaupnike na dan volitev, pa se odstotek praktično potroji.)

V evropske volitve je bilo neposredno vključenih med 5 in 10 % članstva. V večini pa gre za iste ljudi, ki so sodelovali tudi na parlamentarnih volitvah.

Prostovoljci v te ocene niso zajeti, saj izrecno sprašujete za člane stranke.

5. Pri kateri kampanji ocenjujete, da je sodelovalo več zunanjih sodelavcev?

Zanesljivo je pri parlamentarni kampanji sodelovalo tudi bistveno več zunanjih sodelavcev. Če ne zaradi drugih kriterijev, pa že zaradi tega, ker je bilo kandidatov na parlamentarnih volitvah 88, na evropskih pa 7. V prvem primeru je vsak kandidat imel svoj lokalni volilni štab, v drugem primeru pa je bil štab samo en.

6. Za katere volitve (za parlamentarne ali za volitve v EP) ste prejeli več finančne podpore?

Za oboje volitve smo pridobili natanko toliko sredstev, kot smo jih načrtovali in potrebovali, saj je bilo zbiranje finančnih sredstev tudi tako načrtovano.

Iz že omenjenih razlogov smo za parlamentarne volitve zbrali precej več donacij kot za evropske volitve.

7. Za katere volitve ste porabili več finančnih sredstev?

Praktično enak odgovor, kot pri prejšnjem vprašanju. Finančni načrt za parlamentarne volitve je bil realiziran v okvirih, kot je bilo načrtovano. Za evropske volitve smo porabili precej manj finančnih sredstev.

8. Pri katerem mediju ste več oglaševali na parlamentarnih volitvah, pri RTV SLO ali POP TV? Kaj pa na volitvah v EP?

V omenjenih medijih v obeh kampanjah nismo oglaševali. Z eno samo izjemo. Na POP TV smo v enem terminu predstavili videospot pesmi, ki smo jo sicer za glasbeno podlago uporabljali v volilni kampanji za parlamentarne volitve.

9. Je bilo razmerje v minutah pri oglaševanju med parlamentarnimi volitvami in volitvami v EP na televiziji približno enako? Za katere volitve ste porabili več minut?

Iz odgovora pri prejšnjem vprašanju je razvidno, da smo v obeh kampanjah na POP TV oglaševali 3 minute, niti sekunde pa na RTV SLO. Torej podatek, ki ne omogoča splošnih zaključkov in analiz.

10. Katere volitve so za vašo stranko pomembnejše? Parlamentarne ali volitve v EP? Parlamentarne ali lokalne volitve? Lokalne ali volitve v EP? Zakaj mislite, da je tako?

V stranki se vseh volitev lotevamo na popolnoma enak način in jih ne ločimo po pomembnosti. Volitve si praviloma sledijo v rednih ciklih, zato so rezultati vsakih sprotnih volitev pomembni tudi za vsake naslednje volitve. Tudi priprave na vsake volitve potekajo v splošnem po povsem enakih postopkih, razlikujejo se predvsem po tem, s koliko kandidati se stranka na volitvah pojavlja. Če na evropskih volitvah lahko kandidiramo največ 7 kandidatov in na parlamentarnih največ 88, bo število naših kandidatov na lokalnih volitvah doseglo več tisoč (županski kandidati, kandidati za občinske svet, kandidati za krajevna predstavniška telesa).